

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 19 sierpnia 1981 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 listopada 1973 r. w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej.

1. Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 1981 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej (Dz. U. Nr 13, poz. 63) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 listopada 1973 r. w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej (Dz. U. z 1973 r. Nr 43, poz. 260, z 1976 r. Nr 34, poz. 203 i Nr 40, poz. 236, z 1977 r. Nr 19, poz. 79 i Nr 34, poz. 148 oraz z 1981 r. Nr 13, poz. 63), z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji paragrafów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje:

- 1) § 27 i 28 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 listopada 1973 r. w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej (Dz. U. Nr 43, poz. 260) w brzmieniu:

„§ 27. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1969 r. w sprawie zasad tworzenia funduszu socjalnego w prezydiach rad narodowych oraz sposobu jego wykorzystania (Dz. U. Nr 4, poz. 28),
- 2) uchwała nr 84 Rady Ministrów z dnia 3 marca 1960 r. w sprawie finansowania wydatków za osiągnięcia ekonomiczne załóg w niektórych państwowych jednostkach organizacyjnych (Monitor Polski Nr 33, poz. 162 z późniejszymi zmianami),
- 3) uchwała nr 179 Rady Ministrów z dnia 2 czerwca 1960 r. o rozciągnięciu przepisów uchwały nr 84 z dnia 3 marca 1960 r. w sprawie finansowania wydatków za osiągnięcia ekonomiczne załóg w niektórych państwowych jednostkach organizacyjnych na inne jednostki organizacyjne (Monitor Polski Nr 52, poz. 246 z późniejszymi zmianami),
- 4) uchwała nr 397 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1963 r. w sprawie zasad tworzenia funduszu za osiągnięcia ekonomiczne załóg przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa (Monitor Polski z 1963 r. Nr 93, poz. 434 i z 1966 r. Nr 64, poz. 307),
- 5) uchwała nr 182 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 1965 r. w sprawie funduszu za osiągnięcia techniczne i ekonomiczne w zakładach i przedsiębiorstwach doświadczalnych (Monitor Polski z 1968 r. Nr 31, poz. 208),
- 6) uchwała nr 180 Rady Ministrów z dnia

9 listopada 1970 r. w sprawie funduszu socjalnego w przedsiębiorstwach państwowych (Monitor Polski Nr 40, poz. 297),

- 7) uchwała nr 317 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1972 r. w sprawie funduszu socjalnego w państwowych jednostkach organizacyjnych opieki zdrowotnej i opieki społecznej (Monitor Polski Nr 57, poz. 303).

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1974 r.”;

- 2) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 1976 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej (Dz. U. Nr 34, poz. 203) w brzmieniu:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

- 3) § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1976 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu nagród, w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej oraz w sprawie zakładowego funduszu mieszkaniowego (Dz. U. Nr 40, poz. 236) w brzmieniu:

„§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1977 r.”;

- 4) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1977 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej (Dz. U. Nr 19, poz. 79) w brzmieniu:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

- 5) § 4 i 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 października 1977 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu nagród, w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej oraz w sprawie zakładowego funduszu mieszkaniowego (Dz. U. Nr 34, poz. 148) w brzmieniu:

„§ 4. Dla obliczenia podstawy odpisu na zakładowy fundusz nagród, zakładowy fundusz socjalny i zakładowy fundusz mieszkaniowy za 1977 r. nie bierze się pod uwagę rezerw własnych, które weszły do bazowego funduszu płac poszczególnych organizacji gospodarczych.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1977 r.”;

- 6) § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 1981 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej w brzmieniu:

„§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1981 r.”

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: A. Rajkiewicz

Załącznik do obwieszczenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 19 sierpnia 1981 r. (poz. 117).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2 listopada 1973 r.

w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej.

Na podstawie art. 1 ust. 4 i art. 20 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150) i art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. — Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz. U. z 1972 r. Nr 16, poz. 114, z 1973 r. Nr 12, poz. 89 i z 1977 r. Nr 11, poz. 43) po porozumieniu ze związkami zawodowymi zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie stosuje się do wszystkich państwowych jednostek organizacyjnych, z wyjątkiem jednostek, o których mowa w ust. 2.

2. Zasady tworzenia i gospodarowania funduszami przeznaczonymi na cele socjalne w państwowych przedsiębiorstwach gospodarki rolnej określają odrębne przepisy.

3. Rozporządzenie nie dotyczy:

- 1) żołnierzy zawodowych, pełniących służbę w państwowych jednostkach organizacyjnych resortu obrony narodowej, nie będących przedsiębiorstwami,
- 2) funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej,
- 3) funkcjonariuszy Służby Więziennej.

§ 2. 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) „ustawie” — należy przez to rozumieć ustawę z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150),
- 2) „ministrach” — należy przez to rozumieć kierowników naczelnych organów i kierowników urzędów centralnych,
- 3) „zakładowej działalności socjalnej” — należy przez to rozumieć działalność socjalną określoną w art. 12 pkt 1 ustawy,
- 4) „funduszu płac” — należy przez to rozumieć:
 - a) planowany osobowy fundusz płac, powiększony o fundusz agencyjno-prowizyjny,
 - b) w jednostkach organizacyjnych, w których banki prowadzą korektę funduszu płac — planowany osobowy fundusz płac, skorygowany z tytułu bankowej korekty funduszu płac,
 - c) w jednostkach i organizacjach gospodarczych, w których zostały wprowadzone zasady systemu ekonomiczno-finansowego bądź zasady zmodyfikowanego systemu ekonomiczno-finansowego — wydzielony z dyspozycyjnego funduszu płac osobowy fundusz płac, powiększony o fundusz agencyjno-prowizyjny oraz o wypłaty z funduszu premiewego tworzonego z zysku dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych i samodzielnych, dokonane w roku, za który tworzony jest zakładowy fundusz socjalny.

2. Fundusz płac, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, ulega zmniejszeniu o:

- 1) obciążenia z tytułu przyrostu zatrudnienia,
- 2) obciążenia z tytułu przyrostu dyspozycyjnego funduszu płac.

3. Do funduszu płac stanowiącego podstawę naliczania odpisu na zakładowy fundusz socjalny nie wlicza

się rzeczywistych wypłat następujących wynagrodzeń i świadczeń:

- 1) nagród jubileuszowych,
- 2) gratyfikacji dla członków personelu latającego i pokładowego,
- 3) dodatkowych wynagrodzeń dla oblatywaczy samolotów i za sprawdzanie spadochronów,
- 4) wynagrodzeń kierowców autobusów używanych do przewozu wycieczek,
- 5) wynagrodzeń za czas ćwiczeń (prób) i występów orkiestr zakładowych,
- 6) ekwiwalentu za pranie i reperację odzieży roboczej, wykonywane we własnym zakresie przez pracowników,
- 7) dodatkowych świadczeń pieniężnych bądź wartości świadczeń w naturze, przyznawanych na podstawie przepisów szczególnych, takich jak:
 - a) strawne wypłacane w żegludze i rybołówstwie morskim,
 - b) zwrot kosztów przejazdów do miejsca zamieszkania w celu odwiedzenia rodzin, wypłacany pracownikom czasowo przeniesionym oraz zwerbowanym do pracy,
 - c) ekwiwalent za przejazdy koleją, wypłacany na podstawie Karty górnika,
 - d) ryczałty za noclegi i za koszt wynajęcia kwater prywatnych (opłacanych przez zakład pracy) dla pracowników czasowo przeniesionych,
 - e) dodatki mieszkaniowe dla nauczycieli oraz dla pracowników urzędów gmin, urzędów miast (miast i gmin), zryczałtowany ekwiwalent z tytułu najmu mieszkania u osoby prywatnej, przysługujący pracownikom medycznym, ekwiwalent pieniężny dla nauczycieli z tytułu zrzeczenia się prawa do bezpłatnego mieszkania,
 - f) zasiłek na zagospodarowanie dla nauczycieli, jednorazowy zasiłek na zagospodarowanie przysługujący niektórym pracownikom służby zdrowia po raz pierwszy przystępującym do pracy,
 - g) ryczałt przesiedleniowy przy przeniesieniach służbowych oraz zasiłek osiedleniowy dla nauczycieli,
 - h) wartość posiłków profilaktycznych i regeneracyjno-wzmacniających, a także innych środków wydawanych do spożycia pracownikom bezpłatnie lub częściowo odpłatnie (w części nie opłacanej), dodatek kaloryczny dla personelu latającego i pokładowego w lotnictwie cywilnym,
 - i) ekwiwalent za przedłużenie używalności odzieży roboczej lub obuwia ochronnego oraz za używanie odzieży własnej zamiast roboczej przez pracowników, uczniów i studentów,
 - j) zapomogi wypłacane pracownikom własnym z funduszu pozostającego w dyspozycji ministrów (kierowników urzędów centralnych) oraz wojewodów (prezydentów miast stopnia wojewódzkiego),
 - k) wynagrodzenia i odszkodowania przysługujące pracownikom w razie rozwiązania umowy o pracę (z naruszeniem lub bez naruszenia obowiązujących przepisów),

- 1) odprawy przy przejściu na emeryturę, przyznawane na podstawie przepisów szczególnych; odprawa (wynagrodzenie) za 10-letni staż pracy w żegludze międzynarodowej w razie utraty zdrowia,
- 1) inne świadczenia pieniężne wypłacane przez zakłady pracy na podstawie Kodeksu pracy lub układów zbiorowych pracy,
- 8) wynagrodzeń wypłacanych poza planowanym funduszem płac, oprócz ponadplanowych wypłat z osobowego funduszu płac realizowanych w przedsiębiorstwach gospodarki komunalnej i mieszkaniowej z tytułu wcześniejszego rozpoczęcia lub przedłużenia okresu ogrzewczego, jak również z tytułu przedłużania czasu pracy własnych pracowników zatrudnionych przy odsnieżaniu,
- 9) ekwiwalentów pieniężnych wypłacanych uczniom zasadniczych i średnich szkół zawodowych dla niepracujących za praktyki zawodowe (wakacyjne) oraz za zajęcia praktyczne lub specjalizujące odbywane w zakładach pracy, a także przyznawanych im nagród pieniężnych i wartości nagród rzeczowych,
- 10) wynagrodzeń studentów szkół wyższych z tytułu odbywania praktyk robotniczych,
- 11) wynagrodzeń skazanych — członków zorganizowanych grup roboczych,
- 12) wartości robocizny z tytułu zadań szkoleniowo-produkcyjnych wykonywanych przez jednostki wojskowe,
- 13) świadczeń pieniężnych wypłacanych chorym za czynności wykonywane w ramach terapii zajęciowej w zakładach dla nerwowo i psychicznie chorych,
- 14) nagród wypłacanych z zysku w jednostkach badawczych.

§ 3. 1. Zakładowy fundusz socjalny tworzy się:

- 1) z odpisu ustalonego w stosunku do funduszu płac,
- 2) z nie wykorzystanej części zakładowego funduszu nagród,
- 3) ze środków i innych źródeł wymienionych w art. 13 pkt 2—4 ustawy.

2. Kwota odpisu na 1 zatrudnionego w zakładzie pracy nie może być niższa niż 1.200 zł rocznie.

3. Za zatrudnionego w rozumieniu ust. 2 uważa się także kobiety korzystające z urlopu bezpłatnego na opiekę nad małym dzieckiem oraz osoby odbywające w zakładzie pracy zastępczą służbę poborowych; dla osób tych dokonuje się odpisu w kwocie 1.200 zł na osobę rocznie.

4. W jednostkach organizacyjnych zatrudniających pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy odpis na zakładowy fundusz socjalny przypadający na zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu w podstawowym miejscu pracy oblicza się w wielkości przypadającej w tych jednostkach na zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy.

5. Zakładowy fundusz socjalny podwyższa się o kwotę udzielonych w roku poprzednim zakładowych świadczeń socjalnych na rzecz emerytów i rencistów — byłych pracowników zakładu, nie więcej jednak niż o 0,1% funduszu płac stanowiącego podstawę odpisu. Zakład pracy, który w roku poprzednim nie udzielał świadczeń socjalnych emerytom i rencistom — byłym pracownikom, może podwyższyć zakładowy fundusz socjalny o kwotę bieżąco udzielanych świadczeń dla tych osób w danym roku, nie więcej jednak niż o 0,1% funduszu płac stanowiącego podstawę odpisu.

6. Odpis, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, obejmuje:

- 1) dotacje z budżetu Państwa przekazane w 1973 r. na:
 - a) fundusze socjalne,

- b) finansowanie zakładowej działalności socjalnej w jednostkach organizacyjnych, które nie tworzyły funduszu socjalnego,
- c) finansowanie zakładowych urządzeń i usług w zakresie wczasów dla dzieci i młodzieży, poza dotacjami, o których mowa w lit. a) i b),
- d) finansowanie wypoczynkowych wczasów pracowniczych organizowanych przez Fundusz Wczasów Pracowniczych, a także na finansowanie wczasów zakładowych — za pośrednictwem Funduszu Wczasów Pracowniczych,
- e) częściowe pokrycie niektórym pracownikom kosztów przejazdów kolejowych z miejsca urlopu wypoczynkowego do miejsca zamieszkania,
- 2) środki obliczone według zasad określonych w art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 3) środki na finansowanie zakładowej działalności socjalnej w wysokości obowiązujących odpisów w 1973 r., przypadające z następujących źródeł:
 - a) z funduszy socjalnych, z wyjątkiem funduszy socjalnych dotowanych z budżetu Państwa, oraz z funduszu gwarancyjnego, gospodarności, zachęty materialnej i innych o podobnym charakterze,
 - b) z kwot przeznaczonych na finansowanie zakładowej działalności socjalnej w jednostkach organizacyjnych, które nie korzystały z funduszy i środków wymienionych w pkt 1 i 2,
- 4) w jednostkach organizacyjnych, które nie dokonywały odpisów amortyzacyjnych — kwotę odpowiadającą wysokości odpisów amortyzacyjnych w stawkach na kapitalne remonty od wartości środków trwałych służących zakładowej działalności socjalnej, według ich stanu na dzień 31 grudnia 1973 r. w wysokości stawek obowiązujących w roku 1973 w przedsiębiorstwach państwowych.

7. W jednostkach organizacyjnych, które były obowiązane do naliczania odpisów amortyzacyjnych od wartości środków trwałych służących zakładowej działalności socjalnej, odpis, o którym mowa w ust. 6 pkt 1 lit. a)—c) i pkt 3, zmniejsza się o kwotę odpowiadającą wysokości odpisów amortyzacyjnych na odtworzenie, obliczonych od wartości tych środków trwałych według ich stanu na dzień 31 grudnia 1973 r. i stawek obowiązujących w 1973 r.

8. Wybór, stosownie do art. 14 ust. 4 ustawy, najwyższych z lat 1970—1973 środków przeznaczonych na zakładową działalność socjalną dotyczy łącznej sumy środków, o których mowa w ust. 2, obliczonych dla danego roku.

§ 4. 1. W celu ustalenia wskaźnika procentowego odpisu na zakładowy fundusz socjalny jednostka organizacyjna sumuje środki wymienione w § 3 ust. 6 i zmniejsza je o kwotę, o której mowa w § 3 ust. 7.

2. Wskaźnik procentowy odpisu na zakładowy fundusz socjalny stanowi stosunek środków określonych i obliczonych w sposób ustalony w ust. 1 — do funduszu płac 1973 r.

3. Wskaźnik procentowy odpisu na zakładowy fundusz socjalny ulega corocznemu podwyższaniu aż do osiągnięcia 2% funduszu płac na rok 1978.

4. Coroczny wzrost wskaźnika procentowego odpisu na zakładowy fundusz socjalny, począwszy od ustalenia wskaźnika na rok 1974, odpowiada $\frac{1}{5}$ różnicy pomiędzy wskaźnikiem 2% a wskaźnikiem ustalonym w sposób określony w ust. 2.

5. Jeżeli w jednostce organizacyjnej w wyniku zmiany zasad wynagradzania oraz wprowadzenia płac wolnych od podatku od wynagrodzeń i składki emerytalnej na-

stąpiłoby zmniejszenie kwoty naliczonego zakładowego funduszu socjalnego, wskaźnik naliczania zakładowego funduszu socjalnego ulega podwyższeniu do wielkości zapewniającej utrzymanie takiej kwoty zakładowego funduszu socjalnego, jaka przypadłaby przed zmianą; zasady podwyższania wskaźnika określa Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrem Finansów i właściwymi organami związków zawodowych.

§ 5. 1. Właściwy terenowy organ administracji państwowej na wniosek zakładu pracy przejmie finansowanie zakładowych domów kultury i obiektów sportowych oraz żłobków i przedszkoli, finansowanych ze środków zakładowego funduszu socjalnego.

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na wniosek zakładu pracy może przejąć całkowite finansowanie zakładowych sanatoriów uzdrowiskowych lub domów wczasów profilaktycznych.

3. W zakładach pracy, w których stosuje się odpis kwotowy, kwotę odpisu zmniejsza się o kwotę wydatków wyłączonych z finansowania ze środków zakładowego funduszu socjalnego na cele wymienione w ust. 1. Kwota odpisu po potrąceniu nie może być niższa od kwoty stanowiącej 2% funduszu płac.

§ 6. 1. Środki zakładowego funduszu socjalnego są przeznaczone na pokrywanie bieżących kosztów działalności socjalnej.

2. Środki zakładowego funduszu socjalnego mogą być przeznaczone również na:

- 1) poprawę poziomu i jakości usług świadczonych w obiektach, o których mowa w § 5 ust. 1 i 2,
- 2) pomoc w szczególnie uzasadnionych przypadkach w postaci świadczeń rzeczowych, zwłaszcza dla pracowników mających na utrzymaniu rodziny wielodzietne oraz dla pracowników dotkniętych wypadkami losowymi,
- 3) uzupełnienie — po pokryciu bieżących kosztów zakładowej działalności socjalnej oraz po utworzeniu rezerwy, o której mowa w § 9 ust. 1 — środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji polegających przede wszystkim na zakupie dóbr inwestycyjnych służących zakładowej działalności socjalnej, a także na finansowanie inwestycji w dziedzinie ubocznej gospodarki rolnej,
- 4) dobrowolne wpłaty przekazywane na fundusze celowe, określone odrębnymi przepisami.

§ 7. 1. Zasady i kierunki wykorzystania środków zakładowego funduszu socjalnego ustala organ samorządu załogi.

2. W zakładach pracy, w których nie działa organ wymieniony w ust. 1, uprawnienia te przysługują — działającym w porozumieniu — statutowym organom zakładowych organizacji związkowych i kierownikowi zakładu pracy.

3. Zakładowym funduszem socjalnym administruje kierownik zakładu pracy.

§ 8. 1. Jednostki organizacyjne, z wyjątkiem jednostek i zakładów budżetowych, dokonują odpisów amortyzacyjnych od wartości środków trwałych, służących zakładowej działalności socjalnej, w ciężar kosztów działalności podstawowej.

2. Odpisy amortyzacyjne, o których mowa w ust. 1, podlegają przekazaniu na rachunek scentralizowany z przeznaczeniem na inwestycje socjalne.

3. Równowartość odpisów amortyzacyjnych od wartości środków trwałych, służących zakładowej działalności socjalnej w jednostkach i zakładach budżetowych, jest przekazywana centralnie z budżetu Państwa na rachunek, o którym mowa w ust. 2.

4. Środki rachunku scentralizowanego (ust. 2) mogą być uzupełniane dotacjami z budżetu Państwa i wpłatami organizacji społecznych.

5. Zasady finansowania i realizacji inwestycji socjalnych określają odrębne przepisy.

§ 9. 1. Zakłady pracy obowiązane są tworzyć rezerwę środków zakładowego funduszu socjalnego na koszty remontów środków trwałych urządzeń socjalnych, w wysokości co najmniej 1% wartości początkowej tych środków trwałych — w ciężar kosztów bieżącej działalności socjalnej. Rezerwa ta nie może być przeznaczana na inne cele.

2. Wysokość rezerwy, o której mowa w ust. 1, ustala się przy uwzględnieniu stanu technicznego środków trwałych urządzeń socjalnych.

3. Jeżeli koszty niezbędnego remontu nie mogą być w całości pokryte ze środków zakładowego funduszu socjalnego, Minister Finansów w szczególnie uzasadnionych wypadkach, na wniosek właściwego ministra lub terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, może przyznać z budżetu centralnego środki na koszty tego remontu.

§ 10. 1. Na pokrycie kosztów, zarówno bieżącej, jak i inwestycyjnej zakładowej działalności socjalnej, zakłady pracy nie mogą przeznaczać innych środków finansowych poza środkami gromadzonymi na rachunkach zakładowych funduszy socjalnych, jak również środków rzeczowych nie pochodzących z zakupów finansowanych z tych rachunków.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy pozostałości środków finansowych zgromadzonych na koniec 1973 r. z przeznaczeniem na kontynuowane inwestycje objęte zakresem zakładowej działalności socjalnej.

§ 11. Usługi z zakresu zakładowej działalności socjalnej mogą być świadczone przez zakładowe urządzenia socjalne lub przez kupno usług w jednostkach wyspecjalizowanych lub innych.

§ 12. 1. Z usług socjalnych i świadczeń objętych zakresem zakładowej działalności socjalnej mogą korzystać:

- 1) pracownicy zakładu pracy (w tym pracownicy młodociani zatrudnieni w celu przygotowania zawodowego i osoby wykonujące pracę nakładczą), osoby zatrudnione w systemie agencji-prowizyjnym, kobiety korzystające z urlopu bezpłatnego na opiekę nad małym dzieckiem, osoby odbywające w zakładzie pracy zastępczą służbę poborowych oraz członkowie ich rodzin,
- 2) byli pracownicy zakładu pracy — renciści i emeryci oraz członkowie ich rodzin, jak również członkowie rodziny pracownika, który zmarł podczas pełnienia obowiązków służbowych albo wskutek wypadku przy pracy lub w wypadku w zatrudnieniu,
- 3) uczestnicy studiów doktoranckich odbywanych z oderwaniem od pracy oraz członkowie ich rodzin — z zakładowych funduszy socjalnych jednostek prowadzących studia doktoranckie.

2. Statutowe organy zakładowych organizacji związkowych kwalifikują pracowników i osoby wymienione w ust. 1 do korzystania z usług i świadczeń socjalnych objętych zakresem zakładowej działalności socjalnej.

3. Zakwalifikowanie pracownika do korzystania z czasów pracowniczych wymaga uzgodnienia z kierownikiem zakładu pracy.

§ 13. 1. Zakład pracy, prowadzący urządzenia socjalne, po zaspokojeniu potrzeb osób, o których mowa w § 12, powinien udostępnić korzystanie z tych urządzeń innym osobom i jednostkom organizacyjnym.

2. Zasady odpłatności za usługi świadczone na rzecz innych osób i jednostek organizacyjnych określają przepisy wydane na podstawie § 19.

§ 14. Z zakładowego funduszu socjalnego nie mogą być pokrywane dopłaty zakładów pracy, ustalone odrębnymi przepisami, do działalności związanej z prowadzeniem przez jednostki organizacyjne zakładowych domów mieszkalnych, zbiorowego zakwaterowania, ochrony zdrowia pracowników, zbiorowego żywienia, kształcenia i dokształcania kadr, gospodarstw rolnych (z wyjątkiem finansowania inwestycji związanych z rozwojem ubocznej gospodarki rolnej), zakładów usługowych oraz wydatki związane z zapewnieniem pracownikom właściwych i bezpiecznych warunków pracy i dojazdów do pracy.

§ 15. 1. Środki zakładowego funduszu socjalnego mogą być w części lub w całości centralizowane w jednostkach nadrzędnych, na podstawie porozumienia tych jednostek z jednostkami podległymi.

2. Scentralizowane środki zakładowego funduszu socjalnego powinny być przeznaczone na finansowanie międzyzakładowych urządzeń socjalnych, służących zapewnieniu potrzeb zakładów pracy podporządkowanych jednostce nadrzędnej.

3. Właściwi ministrowie oraz terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego określają w porozumieniu z właściwymi statutowo organami związków zawodowych zasady centralizacji zakładowego funduszu socjalnego na podstawie wytycznych Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych wydanych w porozumieniu z właściwymi organami związków zawodowych oraz Ministrem Finansów.

4. Jednostki nadrzędne nad zakładami pracy mogą gromadzić część rezerwy środków zakładowego funduszu socjalnego, o której mowa w § 9 ust. 1 i 2, dla udzielenia zwrotnej pomocy przeznaczonej na sfinansowanie kosztów większych remontów w zakładach pracy, nie posiadających dostatecznych środków na ten cel.

5. Jeżeli koszty niezbędnego remontu nie mogą być pokryte w całości z rezerwy środków zakładowego funduszu socjalnego, o której mowa w ust. 4, jednostki nadrzędne nad zakładami pracy w uzasadnionych wypadkach mogą korzystać z nie oprocentowanego kredytu bankowego na remonty obiektów służących zakładowej działalności socjalnej. Kredyt bankowy jest spłacany z rezerwy środków przeznaczonych na remonty oraz ze środków zakładowego funduszu socjalnego w następnych okresach obrachunkowych.

6. Okres spłaty kredytu wynosi 3 lata. Prezes Narodowego Banku Polskiego może wyrazić zgodę na przedłużenie okresu spłaty kredytu do lat 5.

§ 16. 1. Właściwi ministrowie dla jednostek i zakładów budżetowych finansowanych z budżetu centralnego, a terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego — z zastrzeżeniem przepisu ust. 3 — dla jednostek i zakładów budżetowych finansowanych z budżetu terenowego, w porozumieniu z właściwymi statutowo organami związków zawodowych mogą ustalić, że zakładowy fundusz socjalny jest tworzony przez jednostki nadrzędne nad tymi jednostkami i zakładami.

2. W razie tworzenia zakładowego funduszu socjalnego w sposób określony w ust. 1, kierunki wykorzystania środków tego funduszu ustala kierownik jednostki nadrzędnej, działający w porozumieniu z właściwymi statutowo organami związków zawodowych.

3. Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z właściwymi statutowo organami związków zawodowych nauczycieli może ustalić, że zakładowy fundusz socjalny dla pracowników państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. z 1961 r. Nr 32, poz. 160, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i z 1975 r. Nr 45, poz. 234), z wyjątkiem podporządkowanych Ministrowi Górnictwa i Energetyki oraz Ministrowi Komunikacji, jest tworzony przez kuratoria oświaty i wychowania urzędów wojewódzkich lub wydziały oświaty i wychowania oraz wydziały kultury i sztuki urzędów miejskich (miast i gmin) i urzędów dzielnicowych. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Minister Oświaty i Wychowania może w porozumieniu z Ministrem Finansów oraz właściwymi statutowo organami związków zawodowych nauczycieli centralizować w Ministerstwie Oświaty i Wychowania część odpisu na zakładowy fundusz socjalny tworzony dla pracowników, o których mowa w ust. 3, i według zasad określonych w tym przepisie — odpowiednio do programu centralnej działalności socjalnej. W tym wypadku porozumienie, o którym mowa w § 15 ust. 1, nie obowiązuje.

§ 17. Zakładowa działalność socjalna ujmowana jest w rocznym planie działalności socjalnej, stanowiącym wyodrębnioną część planu jednostki organizacyjnej.

§ 18. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrem Finansów oraz właściwymi organami związków zawodowych określa zasady ustalania wysokości wskaźnika procentowego odpisu na zakładowy fundusz socjalny w jednostce organizacyjnej utworzonej po dniu 1 stycznia 1974 r. w wyniku zmian organizacyjnych.

§ 19. 1. Ministrowie koordynujący odpowiednie rodzaje usług z zakresu zakładowej działalności socjalnej, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, Ministrem Finansów oraz z właściwymi organami związków zawodowych, ustalają:

- 1) zasady eksploatacji zakładowych urządzeń socjalnych, określania norm wydatków, korzystania z usług socjalnych świadczonych przez jednostki wyspecjalizowane lub inne, jak również opracowują lub ustalają zasady odpłatności za usługi z zakresu zakładowej działalności socjalnej,
- 2) zasady finansowania zakładowych urządzeń, o których mowa w § 5 ust. 1 i 2, w razie częściowego finansowania tych urządzeń ze środków zakładowego funduszu socjalnego.

2. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych wydaje ramowe wytyczne w sprawie kierunków i zasad prowadzenia zakładowej działalności socjalnej.

§ 20. 1. Tworzy się zakładowy fundusz socjalny w organizacjach spółdzielczych i organizacjach społecznych.

2. Do tworzenia zakładowego funduszu socjalnego w organizacjach, o których mowa w ust. 1, mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 12, 13 i 14 ustawy.

3. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określi w porozumieniu z Ministrem Finansów, Naczelną Radą Spółdzielczą oraz właściwymi organami związków zawodowych szczegółowe zasady gospodarowania zakładowym funduszem socjalnym w organizacjach spółdzielczych i społecznych.